

Т.М. Вінтонів

УДК 821.161.2–2.09

АНТРОПОЕТОНИМИ ПОВІСТІ М. ГОГОЛЯ «ТАРАС БУЛЬБА»

Реферат. Предметом аналізу в статті є антропоетоніми повісті М. Гоголя «Тарас Бульба». Невід'ємною складовою характеристики творчої манери, індивідуального стилю автора є особливості формування репертуару антропоетонімів художнього твору, прийоми їх використання, способи формування й окреслення тексту. Розглянуто антропонімікон твору, у якому історична достовірність описуваних подій досягається, окрім інших художніх прийомів, шляхом актуалізації реального ономастикону, співвіднесеного з певним часом.

Ключові слова: антропоетонім, антропонім, антропонімікон, поетонім, поетонімосфера.

Власні імена – частина нашої історії й сучасності (мови, культури, релігії, вірувань, побуту, соціального становища людей, їх світогляду тощо). Вивчення імен – це не тільки наука, але й мистецтво, і без сумніву, поряд із присутністю наукової чіткості також необхідні почуття естетизму й розуміння людської душі.

Особлива традиція вивчення антропонімії усталилася в літературній ономастиці – це праці Л.О. Белея, І.М. Железняк, В.М. Калінкіна, Ю.О. Карпенка, В.М. Михайлова, Р. Осташа, О.І. Фоянкової та ін.

Л.Р. Осташ у праці «До історії вивчення власних особових імен слов'янського походження» аналізує лексикографічні й наукові опрацювання слов'янських автохтонних імен у словниках, статтях і монографіях, підкреслює їх внесок у розвиток ономастики. Зокрема словники (Б.Д. Грінченка, О. Ізюмова., І.І. Огієнка), праці І.М. Железняк, М.Л. Худаха, П.П. Чучки, Ю.К. Редька, Л.О. Белея, С.М. Медвідь-Пахомової, І.Д. Фаріон.

Л.О. Белей та І.Д. Фаріон звертають увагу на взаємодію в минулому слов'янського і християнського іменника в українців. Використовуючи сучасні надбання української антропоніміки, учені намагаються з'ясувати причини зникнення переважної більшості слов'янських автохтонних імен у процесі освоєння християнських імен у давнину в українському репертуарі імен [17, с.168].

Глибоким лексикографічним антропонімічним дослідженням є праця Р. Осташа «До походження прізвищевих назв Реєстру. Спроба етимологічного словника», де на основі антропонімікону Реєстру війська Запорозького 1649 року уперше в українській антропоніміці здійснено етимологічне лексикографування історичного прізвищевого матеріалу, що передбачає передовсім вироблення способу побудови та змісту словникової статті антропонімної одиниці. Ще свого часу І. Срезневський слушно зауважив, що найважливішим завданням будь-якого ономастикону є етимологізування слів, і будь-який лексикограф повинен зазначити, «від якого імені походить та чи та видозміна. Незазначені можуть бути лише сумнівні чи невідомі» [19, с.101].

У праці Є.Б. Анічкова «Язицнитво й Давня Русь» зазначається, що «первісні антропоніми виникали тоді, коли в уяві людини ще зливалися воедино потреби й віра, господарство й світосприйняття, мораль і побут тощо. На цій основі виростала релігія з поступовим формуванням певних канонів. Первісно усі індоєвропейські народи вірили не тільки подібно, але й майже однаково» [1, с.162]. «<...> Шлях розвитку антропооснов похідних від слів із конкретним значенням передував складнішим за змістом, що сягають лексем (або основ) з абстрактним значенням. Цей шлях був дуже тривалим; антропо-німна система роз-

вивалася паралельно з розвитком духовного світу людини, її світосприйняттям. <...> В історичний час семантична значущість антропонімів уже співвідноситься з узагальненим світоглядом людності, значним філософським вченням. Вірогідніше антропонімний корпус, семантика антропооснов якого відбиває світоглядний код людини певного періоду, передував виникненню певних філософських теорій. Однак стихійний процес семіотичної диференціації особових імен продовжується, в них відбуваються приховані процеси еволюції семіотичного механізму культури” [11, с.77 - 78].

Поетонімосфера (онімний простір) – система та ієрархічно організована структура сукупності власних імен, які функціонують в художньому творі. Важливе значення має той факт, що становлення онімного простору і перетворення його в поетонімосферу у художньому творі подано у розвитку. Читач спостерігає зміни, які відбуваються в онімії творів, фіксує все нові орієнтири, оцінює їх. Важливим є те, що спільна властивість власних імен ставати внутрішньо-текстовими просторово-часовими координатами художнього твору робить дуже цінним дослідження ступеня співвіднесеності між реальною онімією часу і місця дії, зображеної у художньому тексті, і поетонімосферою твору. Основний принцип, який закладений в поетику поетонімосфери – відтворення реалій і норми або значимі відхилення від них.

В.М. Михайлов підкреслював, що “властивість власного імені (прагнення не виражати поняття, будь-якого значення) при належному його використанні може стати джерелом своєрідних перетворень і зміни ролі власних імен. Такі зміни відбуваються з ним тоді, коли імені спеціально надають певний зміст. У таких випадках власне ім’я набуває зовсім явного значення, і читач (оскільки мова йде про використання таких імен у художньому творі) сприймає його не просто як ім’я, тобто засіб виділення цього об’єкта серед інших, однорідних, але і як засіб характеристики. Письменник отримує можливість використовувати додатковий художній засіб, вкласти у власні імена частину свого задуму. У художньому творі ця можливість реалізується у найбільш згущеній, художньо завершній формі, тому що художник типізує життя, а відповідно, й імена” [15, с.10].

Саме життя дає багатий матеріал для вибору й узагальнення найбільш цікавих і характерних випадків використання власних імен. З надзвичайною повнотою і яскравістю використана роль власних імен у творах М.В. Гоголя.

Вивчаючи творчість М.В. Гоголя, звертаємо увагу на велику кількість різних родів власних імен: прізвища, імена та імена по батькові, прізвище, назви географічних місцевостей тощо. Водночас помічаємо, що ці імена введені не випадково, вони створюють певні враження, які до-

повнюють картини і посилюють сприйняття читача, вони допомагають образніше уявити реальне життя. У цьому випадку ми можемо говорити про власні імена як поетичний засіб, тобто вести мову про поетику власних імен у творі М.Гоголя. Робота великого художника слова над іменами безпосередньо пов’язана зі спільною його роботою над мовою і у багатьох випадках повинна розглядатися як словотворчість у результаті використання народної мови.

Шедевром М. Гоголя стає відома “поема” «Тарас Бульба», ця “дивовижна епопея”, на думку В. Белінського, “це уривок, епізод з великої епопеї життя цілого народу... Малоросії XVI ст. <...> хіба тут не все козацтво, з його дивною цивілізацією, його хвацьким, розгульним життям, його безпечністю й лінощами, невтомністю і дієвістю, його буйними оргіями і кривавими наскоками?... Скажіть мені, чого немає в цій картині? Чого бракує до її повноти? Хіба не вихоплене все це з dna життя, хіба не б’ється тут величезний пульс всього цього життя? Цей богатир Бульба зі своїми могутніми синами; цей натовп запорожців <...>..” [2, с.86]. І власні імена, яких у творі чимало, є дійсно поетичним засобом. Вони посідають особливо оригінальне місце у поезиї взагалі, допомагають “вдихнути життя” у розповідь про безсмертні подвиги наших предків, допомагають оживити сувору поезію козаччини.

У сильному, напруженому місці повісті при описі поділу козаків на два війська М. Гоголь перераховує цих людей, “гордых и крепких, как львы”, членів єдиної сім’ї, які пройшли крізь усі перепони непорозумінь родини: *“Между теми, которые решились идти вслед за татарами, был Череватый, добрый старый козак, Покотыполе, Лемши, Прокопович Хома; Демид Попович тоже перешел туда, потому что был сильно завязаного нрава козак – не мог долго высидеть на месте; с ляхами попробовал уже он дела, хотелось попробовать еще с татарами. Куренные были: Ностюган, Покрышка, Невыльчкий; и много еще других славных и храбрых козаков захотело попробовать меча и могучего плеча в схватке с татаринном. Немало было также сильно и сильно добрых козаков между теми, которые захотели остаться: куренные Демьтрович, Кукубенко, Вертыхвист, Балабан, Бульбенко Остап.* Наведені прізвиська козаків, як їх подвиги, вихоплені, за словами В. Белінського, “со dna жизни”. Вони дають яскраве і колоритне уявлення про розмаїтість козацької маси, буйної сили її. Характерно, що у першій редакції повісті (1835 р.) зовсім немає переліку імен цих козаків. Це, на нашу думку, є додатковим свідченням того, якого значення надавав М. Гоголь введенню цих імен. Насичує М. Гоголь типовими козацькими іменами й опис зустрічі Тараса із знайомим після приїзду до Січі: *«Остап и Андрий слышали только привет-*

ствія: “А, это ты, Печерица! Здравствуй, Козолуп!” - “Откуда бог несет тебя, Тарас?” - “Ты как сюда зашел, Долото?” - “Здорово, Кирдяга! Здорово, Густый! Думал ли я видеть тебя, Ремень?” И витязи, собравшиеся со всего разгульного мира восточной России, целовались взаимно; и тут понеслись вопросы: “А что Касьян? Что Бородавка? Что Колопер? Что Пидсышок?” И слышал только в ответ Тарас Бульба, что Бородавка повешен в Толопане, что с Колопера содрали кожу под Кизикирменом, что Пидсышкова голова посолена в бочке и отправлена в самый Царьград. Понурил голову старый Бульба и раздумчиво говорил: “Добрые были козаки!»». Створюється реальна, переконлива сцена. У кожному спеціально підбраному козацькому імені відчувається особлива індивідуальність, наявний цілий образ. Семантичні відтінки, які містяться у прізвиськах і прізвиськах, дають простір для майбутньої діяльності уявлення.

С.М. Медвідь-Пахомова вважає, що розвиток прізвиська у слов'ян є результатом тривалої еволюції, процесом паралельного функціонування різних способів ідентифікації особи й відбору найпридатніших із них для подальшої трансформації у прізвиська [14, с.43]. Цікавим є те, що прізвиськ у ці часи в Україні ще не існувало, вони лише формувалися, були ще не прізвиська, а прізвиська. Найменування, яке іноді дається людині (крім справжнього прізвиська та імені), і вказує на яку-небудь рису її характеру, зовнішності, діяльності, звичок, назви за ремеслом, заняттям чи територіальним або етнічним походженням.

Ще більш повно і багатогранно імена-характеристики сприймаються нами у тих випадках, коли поряд з ними є образний опис вчинків, життя особи, про яку йде мова. Наприклад, козак *Мосий Шило* не випадково наділений цим прізвиськом. *Шилов'юн*, людина, яка скрізь пройде. Це підтверджує наведена у повісті історія його життя, багата на пригоди, боротьбою з ворогами, з якої *Шило* завжди виходить переможцем. Прізвиська такого типу, як *Вертыхвист*, *Вовтузенко*, *Шило* і т. ін. можуть показувати, виражати характер цих людей. Дуже повороткі, гарячі за темпераментом, відчайдушні, здатні на самопожертву. *Вовтузенко* – це прізвиське етимологічно пов'язане з дієсловом *вовтузити* “шарпати, сіпати, бити” [10, Т.1, с. 412]. У повісті багато цікавих прізвиськ щодо етимологічного походження, ось, наприклад: *Кирдяга* (у «Етимологічному словнику української мови»: кирд “отара овець”, кирдач “чабан”, кирдатий “людина з великим носом, догори задраним” [10, Т.ІІ, с.435]), *Касьян* (у «Етимологічному словнику української мови» с. 401 “муроноситель”, від лат. *cassis* “шолом, каска” (буквально: людина в шоломі, в касці)), *Балабан* (у «Етимологічному словнику української мови»: балабан₁ “різновид сокола, великий сокіл”,

Антропоетоніми повісті М. Гоголя «Тарас Бульба»

балабан₂ “велика квасоля” [10, Т.1, с.122], у М. Фасмера («Этимологический словарь русского языка») є ще значення балабан₂ “болтун” [20, Т. 1, с.111]). Всі ці приклади М. Гоголь брав з життя, і майбутнє перетворення таких прізвиськ у прізвиська проходило певний етап розвитку і навіть дійшли до наших часів.

Не менш образними є й інші прізвиська, етимологічно репрезентовані метафоризацією певної помітної риси характеру за подібністю з предметами, явищами довколишнього середовища або наявністю вказівки на зовнішню ознаку, риси обличчя особи тощо. Наприклад, атаман *Хлеб*, *Ремень*, *Долото* (характерні риси, які означають перенесення властивостей ремня і долота як предметів вживання на людей: можуть характеризувати твердість, непохитність, незламну силу волі, завзятість, стійкість тощо). Основою виникнення ряду прізвиськ сприяла професійна ознака, що у свою чергу свідчить про соціальне становище названих осіб, наприклад: *Лемши* (від “лемех”, вказівка на приналежність персонажа до селянина-землероба), *Дегтяренко* (від професії “дегтяр”), *Писаренко* (від посади, професії “писар”), потім *Демид Попович* (прізвиське прямо вказує на приналежність до духовенства за походженням). Звичайно, розкриваючи багату семантику власних імен у «Тарасі Бульбі», ми не повинні вважати, що риси характеру чи ознаки соціального походження, на які вказують прізвиська, обов'язково точнісінько притаманні описаним особам: важливий історичний колорит, специфіка, яка передається іменами, відображення в них долі народу.

Художник дотримується життєвої правди, тому і в цій “високій” поемі не випадкові комічні ситуації, не випадковий комізм окремих прізвиськ, влучні і дотепні прізвиська. Так, наприклад, *Козолуп*, *Голодуха*, *Гуска* (гусиня), *Голокопытенко* та інші: “*Охрим Наш* и *Мыкыта Голокопытенко*. Следом за ними выехал и *Демид Попович*, коренастый козак, уже давно маячивший на Сечи, бывший под *Адрианоподем* и много натерпевшийся на веку своем: горел в огне и прибежал на Сечь с обсмаленною, почерневшею головою и выгоревшими усами. Но раздобрел вновь *Попович*, пустил за ухо оселедец, вырастил усы, густые и черные как смоль. И крепок был на едкое слово *Попович*”. Автор дотримується традиції називання реальної історичної особи за допомогою однокомпонентного і двокомпонентного антропоніма, зокрема використовує ім'я, прізвиське (прізвисько), ім'я+прізвисько.

Історична достовірність описуваних подій досягається, окрім інших художніх прийомів, шляхом актуалізації реального ономастикону, співвіднесеного з певним часом. Для цієї доби характерні передусім антропоніми та супровідні до них окреслення таких постатей, як козацькі полковники, керівники куренів, керівники військових формувань:

гетьман *Острица*, советник *Гуня*, куренные атаманы *Демьтрович*, *Кукубенко*, *Вертыхвист*, *Балабан*, *Бульбенко*, *Бородатый*, *Хлеб*, *Метелица*, *Шило*. “Потом много было еще других именитых и дюжих козаков: *Вовтузенко*, *Черевыченко*, *Степан Гуска*, *Охрим Гуска*, *Мыкола Густый*, *Задорожний*, *Метельця*, *Иван Закрутыгуба*, *Мосий Шило*, *Дёгтяренко*, *Сьдоренко*, *Пысаренко*, потом другой *Пысаренко*, потом еще *Пысаренко*, и много было других добрых козаков [5, с.178]”, “...хлопочет уманский куренной атаман и *Степан Гуска* уже отбивает главную пушку”: “пан хорунжий *Галяндович*”.

Розповідаючи про козаччину, автор історичного твору аж ніяк не міг оминати називання таких ономооб’єктів, як військові об’єднання того часу – курені:

Тытаревский курень
Дядькинский курень
Корсунский курень
Тымошевский курень
Щербиновский и Стебликинский
Переяславский курень
Уманский курень
Поповичевский курень
Каневский курень
Стебликинский курень
Незамайковский курень
Гургузив курень.

Створення враження історичної достовірності зображуваного, передача особливостей колориту відтворюваної епохи – це основна стилістична функція власних імен.

М. Гоголь для передачі реального життя в Україні наводить імена євреїв, які мешкали там, були орендаторами і попри всі війни жили своїм життям і пристосовувались до такого життя. Автор для більшої достовірності вводить ці імена у повість:

жид Янкель, Мардохай, Шлем, Шмуль: “– Ей-богу, правда! – отвечали из толпы *Шлема* и *Шмуль* в изодранных яломках, оба белые, как глина. *Наших там много: Ицка, Рахум, Самуило, Хайвалох, еврей-арендатор... Что ты мне тычешь свое жидовское племя! Я тебя спрашиваю про наших запорожцев*”.

У повісті М.Гоголь використовує порівняння, ототожнення, коли порівнює Мардохая, найавторитетнішого єврея у їхньому колі, з наймудрішим Соломоном: “У-у! то такой мудрый, как Соломон; и когда он ничего не сделает, то уж никто на свете не сделает.<>, Тарас поглядел на этого Соломона, какого еще не было на свете, и получил некоторую надежду. <> В бороде у этого Соломона было только пятнадцать волосков, и то на левой стороне. На лице у Соломона было столько знаков побоев, полученных за удаливость, что он, без сомнения, давно потерял счет им и привык их считать за родимые пятна”. (Соло-

мон – антропонім Мудрець, нерідко вживане з іронією. Цар Ізраїльсько-Іудейського царства. Незвичайна мудрість Соломона, вміння прийняти розумне рішення, здавалося б, у безвихідних ситуаціях (стилістична конотація, пейоративна оцінка).

М. Гоголь вживає у повісті поетонім *Иуда* теж у пейоративному значенні, як зрадника, називаючи жиду *Янкеля*, а також рідного сина *Андрія* цим іменем, яке і характеризує їх: (щодо *Янкеля*) – “*Врешь, чертов Иуда! – закричал, вышед из себя, Тарас. – Врешь, собака! Ты и Христа распял, проклятый богом человек! Я тебя убью, сатана! Утекай отсюда, не то – тут же тебе и смерть!*” [5, с.167] <...> *А долее всех не ложился старый Тарас, все размышляя, что бы значило, что Андрія не было между вражеских воев. Посовестился ли Иуда выйти противу своих или обманул жид и попался он просто в неволю?*” [5, с.174]; про всіх євреїв М. Гоголь: “*Бедные сыны Израиля, растерявши все присутствие своего и без того мелкого духа, прятались в пустых горелочных бочках, в печках и даже запыльзвали под юбки своих жидовок; но козаки везде их находили*” [5, с.137] – дескрипція.

Таким чином, власні імена в повісті «Тарас Бульба» збагачують твір, допомагають побачити Запорізьку Січ.

О. Стромецький звертає увагу на народно-пісенний характер «Тараса Бульби», навіть за назвою: «Історична пісня «Ой, на горі там жінці жнуть» – це одна з найулюбленіших пісень Гоголя, він з нею ніколи не розлучався, а її тема настільки глибоко закарбувалась у пам’яті письменника, що, пишучи твір «Тарас Бульба», він повністю використовує її як скелет-основу цього твору» [18, 69]. Переробляючи сюжет цієї пісні, зауважує дослідник, письменник створив величуну народно-історичну епопею українського народу, “герой якої Тарас є єдиним позитивним героєм усієї творчості поета” [18, 72]. Крім того, О. Стромецький доводить використання в цьому творі «Історії Русів», взяти хоч би назву «Тарас Бульба». В «Історії Русів» йдеться про Гетьмана Тараса Трясила (1624 -1632), людину велетенської фізичної сили та прекрасного знавця військової справи [Див. праці Грушевського, С.171 – 173]. М. Гоголь згадує у повісті про гетьмана Михайла Дорошенка, діда славетного Петра Дорошенка, нагадуючи саме про ці часи, бо після смерті Михайла Дорошенка обрали Тараса Трясила: “– Великий господин, ясновельможный пан! я знал и брата вашего, покойного Дороша! Был воин на украшение всему рыцарству”. М. Гоголь, залишаючи ім’я Тарас, дає йому справді глибоко символічне прізвище: “І справді, своїми подвигами та вчинками Тарас Бульба потрясає уми тих, хто цікавився або цікавиться творчістю Гоголя, але по-різному! Бульба стає новим синонімом Трясила. Водночас ім’я Бульби приховує в собі вартість

таємничо прикритого плоду. Таємничість бульби під землею, яка з'явилася в Україні щойно в передгоголів часи, стає в творі «Тарас Бульба» синонімом, символом могутньої постаті філософського мислення письменника. У часи негожі вогонь без пощади знищить всі поля, вкриті пшеницею. Бульба, прикрившись щитом чорнозему, дочекається своєї зрілості» [18, 79].

У художніх історичних творах зустрічаємо багато авторського ставлення до власних імен героїв, чисельні поетони у творах супроводжуються різними дескрипціями, ономастичними перифразами, апелятивами, які відіграють важливу роль у поетоніосфері творів.

Власні імена різних типів здатні створювати історичний і національний колорит. Вони є необхідним штрихом, який відтворює реальне життя. На вживанні імен лежить відбиток певної епохи, літературного спрямування, відображається вплив світогляду, позиції письменника. Крім кількісного поповнення, відбувається розвиток (поетоніогенез) ряду власних імен, які утворюють ядро поетоніосфери. У художньому творі деякі імена проходять шлях від першого вживання об'єкта номінації до акумуляції всієї інформації про об'єкт номінації. Відбувається природне прирощування, збільшення кількості і якості інформації, що містить ім'я.

Для автора художнього твору, який перебуває в процесі роботи над текстом, онімна система ра-

зом з ідейно-естетичним змістом стає свого роду «ситом», через яке потрапити у твір можуть лише імена, які у повній мірі відповідають задуму автора. При цьому не тільки «народження» імені, але і всі варіанти номінації, і зміна імен підпадають під дію законів цієї системи. Багато поетонімів, а особливо «маркованих» семіотично, позначають полюса дихотомій (типу «добро-зло»), виконують у художньому творі функцію імен-скріпів, тобто є текстотвірними компонентами. У літературному творі до парадигми поетоніма (якщо вона тим чи іншим засобом експлікована) можна віднести не тільки пов'язані з немовною реальністю референтні номінаторні зміни, але і ті стилістичні функції, що визначені художніми завданнями.

До художнього твору не можна підходити з позиції історичної. Художня правда вище правди історичної. Літератори завжди ясно усвідомлювали, що між реальним ономастиконом і власними назвами художнього твору наявні істотні відмінності. Орієнтація письменників-реалістів на правду життя і, відповідно, на реальну онімію не заважала цьому розумінню. М.В. Гоголя вважають засновником методу вживання власних імен як справжнього засобу художньої майстерності і разом з тим неповторної за свіжістю, яскравістю і багатобарвністю поезики власних імен.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аничков Е.Б. Язычество и Древняя Русь. СПб., 1914. С. XXXVI, 162.
2. Белинский о Гоголе. – М., 1949. – 512 с.
3. Боплан, Г.Л. де. Опис України, кількох провінцій Королівства Польського, що тягнуться від кордонів Московії до границь Трансильванії, разом з їхніми звичаями, способом життя і ведення воєн. – К.: Наук. думка; Кембрідж (Мас.): Укр. наук. ін-т, 1990. – 256 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
5. Гоголь Н.В. Избранные произведения: В 2-х тт. Т.1. Вечера на хуторе близ Диканьки; Миргород / Предисловие О. Гончара. – К.: Днипро, 1984. – 407 с.
6. Горбач Н.Я. Микола Гоголь: життя і духовна драма генія. – Львів: Каменяр, 2004. – 352 с.
7. Грушевський М.С. Очерк истории украинского народа. – Киев: Лыбидь, 1990. – 398 с.
8. Грушевський М.С. Історія України-Русі: В 11 т. – К., 1996. – Т.1 – 871с.
9. Дорошенко Д.І. Нарис історії України в 2-х томах. Том 1 (до половини XVII століття). – К.: Глобус, 1992. – 238 с.
10. Етимологічний словник української мови в семи томах. – К.: Наук. думка, 1982, Т1. – С.221, 467.
11. Железняк І.М. Світоглядний код слов'янської антропонімної лексики // Актуальні питання антропоніміки. – К., 2005. – С.77-78.
12. Карпенко Ю.О. Походження назви Україна – загальної, власної // Ономастика та етимологія. Зб. наук. праць на честь 65-річчя Ірини Михайлівни Железняк. – К., 1997. – С.81– 89.
13. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. – М: Просвещение, 1988. – 192 с.
14. Медвідь-Пахомова С.М. Екстралінгвальні фактори в контексті розвитку слов'янських антропосистем: Навчальний посібник для спецкурсу «Історія антропосистем слов'янських мов». – Ужгород: УжНУ, 2003. – 72 с.
15. Михайлов В.Н. Роль собственных имен в произведениях Н.В. Гоголя // Русский язык в школе. – 1954. – № 2. – С.10-18.
16. Немировская Т.В. Собственное имя в творчестве М.М. Коцюбинского: Автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.02 / Киев. гос. пед. ун-т. – К., 1988. – 20 с.

17. Осташ Л.Р. До історії вивчення власних особових імен слов'янського походження // Актуальні питання антропоніміки. – К., 2005. – С.160 - 173.
18. Стронецкий О. Гоголь. – Львів: Світ, 1994. – 116 с.
19. Фаріон І. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII - початку XIX століття з етимологічним словником. – Львів: Літопис, 2001. – 371с.
20. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. – М. – 1964.
21. Фоянкова О.И. Имя собственное в художественном тексте. – Л.: ЛГУ, 1990. – 104 с.
22. Чучка П.П. Власне українські особові імена // Дивослово. – 2004. – № 4. – С.20.

Vintoniv T.H.

АНТРОПОЭТОНИМЫ ПОВЕСТИ Н. ГОГОЛЯ «ТАРАС БУЛЬБА»

Предметом анализа в статье являются антропоэтонимы повести Н. Гоголя «Тарас Бульба». Обязательной составляющей характеристики творческой манеры, индивидуального стиля автора стали особенности формирования репертуара антропоэтонимов художественного произведения, приемы их употребления, способы формирования и определения художественного текста. Рассмотрен антропонимикон повести («Λογος ὀνομαστική», № 2, 2008, с. 85-90).

Ключевые слова: антропоним, антропонимикон, антропоэтоним, поэтоним, поэтонимосфера.

Vintoniv T.M.

ANTHROPONYMS OF N.GOGOL'S «TARAS BULBA»

The object of investigation is anthroponyms of N.Gogol's «Taras Bulba». The obligatory component of creative manner and individual style of the author is the peculiarities of forming the anthroponyms of art work, ways of their usage, means of forming and definition of the text. The anthroponymicon of the novel is analyzed («Λογος ὀνομαστική», № 2, 2008, с. 85-90).

Key words: anthroponym, anthropoetonym, anthroponymicon, poetonym, poetonymosphere.